

IZVESTAJ IZ REGIONA:

Author: IWPR
ICTY

SRBIJA: Hapsenja zbog ratnih zlocina u Srbiji izazvala pobunu

Iz Beograda izvestava: Danijel Sunter (TU br. 243, 5-10. novembar 2001.)

Spremnost Srbije da izruci osumnjicene za ratne zlocine jos jednom je dovedena u pitanje, ovaj put pobunom elitnih komandosa koji su odbili dalje ucesce u hapsenjima sve dok im se ne ispune svi zahtevi.

Pobuna je izbila kada je srpski ministar policije Dusan Mihajlovic protekle nedelje naredio specijalnim snagama da uhapsu bracu Predraga i Nenada Banovica, nakon cega su njih dvojica izruceni Hagu.

Ovaj potez vlasti poklopio se sa posetom srpske delegacije Vasingtonu; u delegaciji se nalazio i premijer Zoran Djindjic, a zvanicnici SAD usloveli su finansijsku pomoc, neophodnu za oporavak Srbije, saradnjom sa Tribunalom.

Djindjic je, po povratku, izjavio da je saradnja s Hagom "sustina politickog dogovora" sklopljenog sa SAD.

Vodje Jedinice za specijalne operacije (JSO), koja je poznata i pod nazivom "Crvene beretke", oglasile su 9. novembra izjavivsi da ce sve do donosenja novih pravnih propisa odbijati izvrsavanje naredbi ministara srpske vlade koje se ticu hvatanja lica osumnjicениh u Hagu.

Predvodjeni Draganom Maricicem, komandosi su se pozalili da im nije receno da su braca koju hapse osumnjicena za ratne zlocine.

Banovici su, inace, optuzeni za zlocine protiv covecnosti i povrede Zenevske konvencije u vreme dok su obavljali strazarske duznosti u prijedorskom logoru Keraterm, gde su bili zatoceni Bosnjaci.

"Receno nam je da su oni pocinioci teskih krivicnih dela", izjavio je novinarima jedan od oficira JSO na konferenciji za stampu. "Jedinica je na taj nacin obmanuta i podstaknuta na sprovođenje nezakonitog postupka protiv nase volje. Zahtevamo Mihajlovicevu ostavku".

Specijalci su izjavili da ce sa hapsenjima nastaviti samo pod uslovom da se donese zakon kojim bi bila potvrđena saradnja republike sa Tribunalom.

JSO je formacija Resora drzavne bezbednosti (RDB) Ministarstva unutrasnjih poslova Srbije. Njene vodje insistiraju na tome da oni i dalje priznaju Haski tribunal, ali da zele da postupci hapsenja budu regulisani zakonom. Kada je ranije ove godine JSO hapsila bivseg jugoslovenskog predsednika Slobodana Milosevica, bilo je to na osnovu pismenog sudijskog naloga.

Pravni eksperti kazu da je tehnicki gledano JSO u pravu, s obzirom na to da Vlada SR Jugoslavije jos uvek nije usvojila odgovarajuci pravni okvir za transfer osumnjicениh u Hag. Nakon sto su se vladajuca Demokratska opozicija Srbije (DOS) i njeni crnogorski koalicioni partneri na saveznom nivou sporazumeli

oko predloga zakona o ekstradiciji, jugoslovenski Ustavni sud, kojim je predsedavao bliski saradnik Slobodana Milosevica, odbacio je taj predlog.

Ali, ispostavilo se da je JSO mozda imala i neke druge motive. Neposredno po svom povratku iz Vasingtona, Djindjic je pomenuo spisak koji mu je Del Ponte urucila prilikom svoje poslednje posete Beogradu. Na spisku se nalaze imena 200 Srba koji su "interesantni" Hagu, medju kojima su njih 50, ocigledno, pripadnici JSO.

Analiticari bezbednosnih prilika u Beogradu veruju da su pripadnici JSO mozda bili motivisani i strahom da bi imena nekih od njihovih bivskih staresina, poput Franka Simatovica i Jovice Stanisica, mogla osvanuti na haskim poternicama.

Vlada bi mogla naici na teskoce pri oruzanom savladavanju JSO. Osnovane 1991. od strane Milosevicevog bliskog partijskog saradnika Mihalja Kertesa, specijalne snage izdasno su finansirane i opremljene najnovijim naoruzanjem, ukljucujuci borbena vozila za sve terenske konfiguracije i ruske borbene helikoptere MI-24.

Veruje se da je jedinica ucestvovala u tajnim ratnim operacijama u Hrvatskoj, Bosni i na Kosovu. Neki od njenih pripadnika optuzeni su i za politicka ubistva. Godine 1999, pripadnici JSO bili su povezani sa saobracajnom nesrecom koja je izrezirana radi likvidacije opozicionog vodje Vuka Draskovica, predsednika Srpskog pokreta obnove (SPO).

U nesreci su poginula cetvorica funkcionera SPO, dok je Draskovic pukim slucajem preziveo. Pripadniku JSO koji se nalazio za volanom kamiona koji je izazvao nesrecu se sada sudi za ubistvo. Draskovic je cesto JSO nazivao "Milosevicevim eskadronima smrti".

Nakon pada Milosevica 5. oktobra 2000, JSO su zadobile simpatije novih srpskih vlasti zbog toga sto su se uzdrzale od sprecavanja njihovog obaranja. Sam Djindjic, inace predsednik Demokratske stranke (DS), svedocio je nakon toga da je sa tadašnjim vodjom JSO, Miloradom Ulemekom, sklopio sporazum da njegovi oficiri nece intervenisati protiv gradjana koji protestuju.

Kao rezultat svega toga, Ulemek je, premda je rec o nekadasnjem clanu francuske Legije stranaca i komandantu zloglasne srpske paravojne jedinice zvane "Tigrovi", zadrzan na celu JSO i nakon 5. oktobra. Ali je vec ove godine ostao bez posla nakon dva ozbiljna incidenta. U prvom od njih je jedna diskoteka spaljena do temelja, dok se u drugom Ulemek sukobio sa grupom kriminalaca u jednom beogradskom nocnom klubu.

Dan po izbijanju pobune, komandosi su intenzivirali protest tako sto su glavni autoput blokirali oklopnim vozilima. Politicki lideri u Srbiji su u prvi mah odbili da pregovaraju. Djindjic je potom izjavio da javni sluzbenici ne bi trebalo da se bave politikom. "Ukoliko nisu zadovoljni politikom vlade mogu da daju otkaz i potraze neki drugi posao", rekao je on. Uprkos tome, u ponedeljak je otisao da pregovara sa vodjama JSO, ali se taj sastanak zavrrio bez ikakvog rezultata.

U sredu je, medjutim, strahujuci da ce nastavak protesta dovesti u pitanje njegov imidz u SAD, Djindjic odlucnije krenuo u akciju gusenja. Odbio je da smeni Mihajlovica, posto bi to oslabilo vladu. Zauzvrat je ponudio sledece resenje: uklanjanje onih koji su neposredno nadredjeni JSO, tj. sefova tajne policije Gorana Petrovica i Zorana Mijatovica. On je takodje jedinici ukinuo tajni policijski status, kako bi njene pripadnike ucinio odgovornijima.

Pa ipak, ukoliko bi uticajni pripadnici policije i vojske, od kojih su neki najogorceniji protivnici Haga, pruzili podrsku JSO u nastavku protesta, resenje vise ne bi bilo tako blizu, dok bi Djindjicev sporazum sa SAD oko pruzanja pomoci bio doveden u pitanje.

U medjuvremenu, Djindjicev suparnik - jugoslovenski predsednik Vojislav Kostunica - ocigledno nastoji da izvuce korist iz novonastale situacije. Njegova partija, Demokratska stranka Srbije (DSS), neprestano ponavlja da ce citavu ovu krizu razresiti tako sto ce izvršiti pritisak na srpski parlament da izglasa zakon o saradnji sa Hagom. I sve to uprkos cinjenici da je Kostunica do sada bio jedan od najglasnijih protivnika Haga!

Analiticari ukazuju na to da protest JSO odgovara Kostunici zbog toga sto potkopava Djindjicev autoritet, budući da sugerise da on nema potpunu kontrolu nad onim snagama kojima bi trebalo da izdaje naredjenja.

Danijel Sunter je pomocnik urednika IWPR u Beogradu.

Focus: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/izvestaj-iz-regiona-15>